

VERKSAMHETS- BERÄTTELSE 2025

FORSKNING OCH UTVECKLING
PITEÅ KOMMUN

Piteå
kommun

Innehållsförteckning

Funktioner i FoU-miljön	1
Forsknings- och utvecklings-teamet (FoU-teamet).....	1
Piteå utbildningsvetenskapliga råd (PUR)	1
Riktlinje för forskning och utveckling i Utbildningsförvaltningens FoU-miljö	2
FoU-teamets aktiviteter i FoU-miljön	2
Nätverksträffar	2
Forskningscirklar.....	3
Handledarkollegium	3
Förstelärarkollegium	4
Studie om AI i undervisningen.....	4
Övriga aktiviteter ute på förskolor och skolor	4
Extern samverkan	5
Läskraft.....	5
Examensarbete i samverkan	5
ULF-samarbeten och samverkanscheckar.....	6
Lev bra!	6
Grupper och råd.....	7
Internt förankringsarbete	8
Kommunikation och spridning	8
MULF-talk	8
Tidskriften Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)	9
Spridning i den digitala miljön.....	9
Konferenser, seminarier och presentationer	10
Priser och utmärkelser	11
FoU-teamets fortbildning	12
Doktorandernas arbete.....	12
Saras doktorandstudier	12
Johannas doktorandstudier	13

Här följer en redogörelse för arbetet med forskning och utveckling (FoU) vid Utbildningsförvaltningen i Piteå kommun under 2025. Under rubrikerna *Strukturer i FoU-miljön*, *FoU-teamets aktiviteter i FoU-miljön*, *Extern samverkan*, *Internt förankringsarbete*, *Kommunikation och spridning*, *FoU-teamets fortbildning* och *Doktorandernas arbete* presenteras i korthet vad som hänt under året i den lokala FoU-miljön.

Funktioner i FoU-miljön

Det finns flera viktiga strukturer i Utbildningsförvaltningens FoU-miljö, bland annat FoU-teamet och Piteå Utbildningsvetenskapliga råd.

Forsknings- och utvecklings-teamet (FoU-teamet)

Utbildningsförvaltningen tillsatte 2022 ett förvaltningsövergripande forsknings- och utvecklingsteam som arbetar både strategiskt och konkret för att främja forskning och utveckling i förskola och skola genom samverkan. Teamet fungerar som en länk mellan utbildningsförvaltningens ledning, rektorer, lärare, forskare och politiker. FoU-teamet leds av Piteå kommuns vetenskapliga ledare Ulrika Bergmark. I teamet ingår tre förstelärare: Maria Karlsson, Christina Wiklund och Linda Wikström samt Sara Viklund, biträdande vetenskaplig ledare och kommundoktorand samt Johanna Jonsson, kommundoktorand.

Under 2025 har FoU-teamet träffats varje torsdag eftermiddag mellan 12.00 och 16.30 i Frejahuuset för att planera, genomföra och utvärdera aktiviteter i Utbildningsförvaltningens miljö för forskning och utveckling (FoU).

Piteå utbildningsvetenskapliga råd (PUR)

Piteå utbildningsvetenskapliga råd har sedan 2017 arbetat med att främja vetenskaplig verksamhet och föreslå strukturer för utveckling av utbildningen i förskola och skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Under 2025 har rådet haft två möten: ett fysiskt möte i maj och ett digitalt i oktober. Vid dessa möten har frågor på såväl nationell som lokal nivå diskuterats, till exempel Skolinspektionens och Riksrevisionens granskningar av arbetet med en utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, lärarutbildningsutredningen, professionsprogrammet, lektorer i skolan, ULF-arbetet och Skolverkets nybildade vetenskapliga råd. Under sammanträdena har också frågor som rör forskning och utveckling i ledamöternas olika verksamheter diskuterats, exempelvis lokalt och regionalt ULF-arbete samt pågående projekt. Vid PUR-mötet i oktober valdes Per Boman, rektor vid skolenhet Hugin på Strömbackaskolan, in som ny ledamot efter Martin Olsson.

Riktlinje för forskning och utveckling i Utbildningsförvaltningens FoU-miljö

I maj 2023 antog Barn- och utbildningsnämnden (Dnr 23BUN84) en ny riktlinje för forskning och utveckling i Utbildningsförvaltningens FoU-miljö. Riktlinjen gäller till juni 2028 och under 2025 har FoU-teamets arbete utgått från de fyra målområden som ingår i riktlinjen:

1. Kompetens i forsknings- och utvecklingsarbete
2. Formaliserade tjänster och uppdrag som tillvaratar FoU-kompetens
3. Intern och extern samverkan inom FoU
4. Kommunikation och spridning av FoU

Under vårterminen 2025 genomförde FoU-teamet en halvtidsutvärdering av arbetet med att uppfylla målen i riktlinjen. I halvtidsutvärderingen användes såväl kvalitativa metoder (t.ex. fokusgruppsintervjuer) som kvantitativa mått (t.ex. antal deltagare i olika aktiviteter) och den involverade avdelningschefer, rektorer och lärare. Resultatet visade att arbetet går i önskad riktning, även om arbetet med att integrera FoU som en naturlig del av verksamheten skulle kunna stärkas ytterligare genom exempelvis tydligare koppling till skolenheternas systematiska kvalitetsarbete (SKA). Halvtidsutvärderingen presenterades och diskuterades vid Barn- och utbildningsnämndens sammanträde den 25 april samt i ledningsgruppen den 12 maj.

FoU-teamets aktiviteter i FoU-miljön

FoU-teamet har under 2025 fortsatt med pågående aktiviteter och initierat nya med utgångspunkt i aktuella frågor som identifierats på olika nivåer inom Utbildningsförvaltningen.

Nätverksträffar

Under 2025 har det genomförts fyra nätverksträffar för lärare. Nätverksträffarna sker i fysisk form i olika lokaler i kommunen och ägnas varje läsår åt ett specifikt tema. Vårterminens träffar handlade om mående, närvaro och studieresultat och höstterminens om kognitionsvetenskap för lärare. Totalt har ca 150 personer deltagit i årets nätverksträffar. Nedan följer en sammanställning av de nätverksträffar som genomförts i skolan under 2025:

- *Skolprestation, psykisk ohälsa och stress sedan 1990-talet?* (februari 2025)
Björn Högberg, Umeå universitet
- *Panelsamtal om att främja skolnärvaro* (april 2025)
Frida Andersson, skolkurator, Helena Nordstrand, skolpsykolog, Mona Marklund, rektor, Rikard Hällgren, lärare och Pernilla Kostet, socionom samt en vårdnadshavare.
- *Kognitionsvetenskap för lärare: testbaserat lärande* (september 2025)
Bert Jonsson, Umeå universitet
- *Kognitionsvetenskap för lärare: testbaserat lärande i praktiken* (november 2025)

Anna-Maria Johansson, Luleå tekniska universitet, Stina Eriksson, Solanderskolan, Mathias Lindmark, Solanderskolan, samt Iris Rosengren-Larsson, Hortlax skola.

Forskningscirklar

Under vårterminen 2025 avslutades de tre forskningscirklar i grund- och gymnasieskolan som påbörjades under hösten 2024. Forskningscirkarna handlade om: engagerande litteraturundervisning, feedbackmetoden Critical Response Process samt AI i undervisningen. Precis som under tidigare år innebär deltagande i forskningscirkarna inläsning och samtal om läst litteratur samt genomförande av ett mindre utvecklingsarbete i den egna praktiken.

Vid ett öppet seminarium på Strömbackaskolan den 11 maj presenterades resultatet av nedanstående utvecklingsprojekt, som alla har utgått från lärarnas egen praktik, inför ett trettiotal åhörare.

1. *Feedbackmetod med fokus på elevers inflytande och lärande*
Carolin Kåren, Sigge Löf, Sofia Löf, Aino Sundstedt, Josef Söderström och Stefan Wester, Kulturskolan
2. *Locka till lärande genom AI*
Roger Lindgren och Jens Marklund, Pitholmsskolan.
3. *Lärare och AI: agens, ansvar och förändrade undervisningspraktiker*
Isak Antti och Albin Gillgren Lindahl, Strömbackaskolan.
4. *Att skriva på franska med Perplexity*
Eva Bergström-Westerberg, Pitholmsskolan.
5. *AI i undervisningen på yrkesprogram*
Karola Lövgren, Strömbackaskolan.

Forskningscirkeln om engagerande litteraturundervisning presenterades av deltagarna på den egna skolenheten (Strömnässkolan).

Handledarkollegium

Läsåret 2024–25 genomfördes *Handledarkollegium 2.0* – en fortsättning på det handledarkollegium som leddes av FoU-teamet under 2023–24. Syftet var att ytterligare stärka lärares förmåga att handleda kollegor i utvecklingsprocesser som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Under handledarkollegiet, som avslutades vårterminen 2025, diskuterades bland annat olika skolkulturer, reflektionens betydelse i kollegiala processer samt kompetenser och roller i handledningssituationer. Deltagarna fick också pröva på olika samtalsmodeller som är användbara i handledningsprocesser samt söka och läsa av vetenskapliga texter.

Förstelärarkollegium

Under hösten 2025 startade två förstelärarkollegium, där sammanlagt 24 förstelärare från grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen ingår. Vid fem träffar under läsåret 2025–26 diskuteras olika aspekter av förstelärarrollen, till exempel försteläraruppdraget, viktiga kompetenser för att handleda kollegor, mellanledande i relation till andra praktiker, olika handledarroller som förstelärare kan anta samt koppling till det systematiska kvalitetsarbetet. Under kollegieträffarna ges möjlighet att både utbyta erfarenheter med andra förstelärare och att individuellt reflektera över förstelärarrollen och det egna uppdraget.

Studie om AI i undervisningen

För att möta lärares och elevers behov av mer kunskap om AI i undervisningen inledde FoU-teamet under 2024 studier i samverkan med professor Caroline Graeske vid Luleå tekniska universitet. Intervjuer med lärare i högstadiet och gymnasiet resulterade i den populärvetenskapliga artikeln *AI i undervisningen – från fusk till framtidstro* om olika lärarroller (Bergmark et al., 2024), och under 2025 har resultatet från denna studie presenterats i olika sammanhang lokalt, nationellt och internationellt. Under 2025 färdigställdes en populärvetenskaplig artikel om högstadie- och gymnasieelevers erfarenheter av generativ AI i undervisningen, *”Ingen vågar säga att de håller på och använder det” – Elevers erfarenheter av chattbottar i skolan* (Bergmark et al., 2025). I denna studie identifieras utmaningar som berör fusk, avsaknaden av riktlinjer om hur chattbottar får användas och chattbottars bristande tillförlitlighet. Studien visar också på chattbottars möjligheter att stödja elevers lärande. Trots att både lärare och elever är medvetna om chattbottarnas närvaro i skolan, pratas det inte öppet om detta och studien visar att det är viktigt att utveckla dialogen mellan lärare och elever för att utforska möjligheterna med chattbottar i undervisningen. Även en vetenskaplig artikel om lärares erfarenheter om generativ AI har accepterats för publicering under 2026 i *European Journal of Education*. Artikeln, som heter *ChatGPT in education: balancing professional autonomy, transforming relationships and rethinking the purpose of education* (Bergmark et al., kommande), syftar till att fördjupa kunskapen om utmaningar och möjligheter som generativ AI innebär för undervisningen i högstadiet och gymnasiet med utgångspunkt i de spänningar som framträder i lärares samtal.

Övriga aktiviteter ute på förskolor och skolor

FoU-teamet har en stående inbjudan till lärare och rektorer att höra av sig om de önskar input eller vill att FoU-teamet ska fungera som dialogpartner i frågor som rör skolutveckling i allmänhet, specifika projekt eller det övergripande systematiska kvalitetsarbetet. Under 2025 har Christinaskolan fått besök av Linda Wikström vid uppstarten av ett utvecklingsarbete med utgångspunkt i Skolverkets modul *Språksprånget*. Tillsammans med Linda diskuterade lärargruppen förväntningar på projektet och önskat läge samt planerade kommande aktiviteter i klassrummet.

Under året har kommundoktoranden Johanna Jonsson fungerat som dialogpartner och bollplank i ett utvecklingsarbete som drivs av en grupp förskollärare vid Strömnäsbackens förskola med målet att stärka undervisningen under utevistelsen. Hon har även erbjudit skräddarsydda föreläsningar och seminarier, där hon bland annat har föreläst om förskolan på vetenskaplig grund och om hur man kan arbeta för att förankra forskning och forskningsresultat i den egna verksamheten.

Ulrika Bergmark engagerades som föreläsare på uppstartsdagen den 18 augusti för den nya Christinaskolan. Temat var Skoltillhörighet.

Extern samverkan

Förutom de aktiviteter som anordnas internt av FoU-teamet har det under 2025 pågått ett antal olika samverkansprojekt i Utbildningsförvaltningens FoU-miljö. Här följer en kort sammanställning av externa samverkansaktiviteter.

Läskraft

Det praktiktäna forskningsprojektet *Läskraft*, som beviljats medel från Skolforskningsinstitutet, har fortsatt under 2025. I projektet ingår femton svensklärare och ca 300 elever från grund- och gymnasieskolan i Piteå. I projektgruppen som leder arbetet ingår tre forskare från Luleå tekniska universitet (Ulrika Bergmark, Lena Manderstedt och Annbritt Palo) och en forskare från Umeå universitet (Maria Löfgren) samt tre lärare (processledare) från Piteå kommun (Maria Karlsson, Charlotta Melander och Linda Wikström). Under 2025 har arbetet fokuserat på analys och skrivande av vetenskapliga och populärvetenskapliga texter. En artikel som fokuserar på elevernas erfarenheter av att vara med i *Läskraft* har skrivits av de tre processledarna och under hösten publicerats i *Fufos* (se nedan). En vetenskaplig artikel har publicerats i den internationella tidskriften *Educational Action Research*. Artikeln heter *Value creation through teacher–researcher collaboration in action research: engagement, agency and knowledge co-production* och är skriven av Ulrika Bergmark, Maria Löfgren, Lena Manderstedt och Annbritt Palo. Forskarna och de ansvariga lärarna har under hösten påbörjat en metodbok som syftar till att synliggöra hur lärare kan arbeta med olika undervisningsmetoder för att främja elevers läsengagemang och läskompetens. Boken ska publiceras av Gleerups.

Examensarbete i samverkan

Under vårterminen 2025 skrev studenterna Sofia Sundberg och Ebbalisa Larsson, Luleå tekniska universitet, sina examensarbeten i samverkan, vilket innebar att de hade ett praktiktäna fokus och dubbla handledare – en vetenskaplig handledare från universitetet och en biträdande handledare från skolan. Sofias examensarbete heter *Positionssystemet och Lösningstrategier vid beräkningar med de additiva räknesätten* (biträdande handledare Maria Karlsson). Ebbalisas examensarbete heter *Svensklärares syn på ljudböcker i undervisningen En kvalitativ*

intervjustudie om lärares upplevelser från mellanstadiet till gymnasiet (biträdande handledare Lena Kristensson). Studenterna presenterade resultatet av sina studier och erfarenheter av arbetsformen vid ett MULF-talk under hösten.

Maria Karlsson från FoU-teamet har varit sammankallande i den grupp vid Utbildningsförvaltningen som ansvarar för att uppmärksamma studenter som skriver i samverkan. I gruppen ingår studenter, biträdande handledare, VFU-samordnare, avdelningschef och vetenskapliga ledare. Utöver det lokala arbetet har FoU-teamet varit representerade i det nationella nätverket för självständiga arbeten i samverkan.

ULF-samarbeten och samverkanscheckar

Den nationella försöksverksamheten ULF (Utbildning, Lärande, Forskning) pågick 2017–2021 och har under 2025 övergått till permanent verksamhet. Tanken med ULF är att pröva och utveckla hållbara samverkansmodeller mellan skolor och universitet gällande forskning, skolverksamhet och lärarutbildning. Inom ramen för ULF har det varit möjligt att ansöka om samverkanscheckar och projektmedel för att finansiera samverkansprojekt och Piteå kommun har tidigare deltagit i flera sådana projekt tillsammans med forskare från Umeå universitet och Luleå tekniska universitet.

Under 2025 har en inventering skett för att ta fram områden som Utbildningsförvaltningen ser som angelägna att samverka kring. Grund- och gymnasieskolan skickade in följande intresseområden till en utlysning vid Umeå universitet:

- Elevers uthållighet
- Elevers syn på framtiden
- Rektors pedagogiska ledarskap
- Lyssneläsningens vara eller icke vara

Det skickades inte in någon ULF-ansökan i samverkan med Piteå kommun denna omgång.

Luleå tekniska universitet gjorde under hösten en utlysning om ULF-projekt. I december 2025 beviljades en ansökan från kommunen i samverkan med forskare från Luleå tekniska universitet. Projektet, *Kognitionsvetenskap i klassrummet: Utveckling och implementering av aktiva lärandemetoder för ökad läsförståelse och motivation*, startar i januari 2026. Medverkande är lärare från Pitholmsskolan, Hortlax skola och Solanderskolan och universitetslektor Anna-Maria Johansson, psykologi, LTU.

Lev bra!

FoU-teamet har i samverkan med digitaliseringsteamet och RISE (Research Institutes of Sweden) initierat ett samverkansprojekt med arbetsnamnet *Lev bra!* Syftet med projektet är att stärka barns och ungas möjlighet att leva ett gott liv i det digitala samhället. I ett första skede

genomfördes under höstterminen en analys av hur lärare upplever att elevers användande av digitala verktyg påverkar undervisningen i Piteås skolor. Underlaget för denna analys var en workshop där lärare från låg-, mellan-, högstadiet och gymnasiet deltog tillsammans med representanter från elevhälsan. Planen är att under 2026 fortsätta arbetet genom att kartlägga hur elever upplever att digitala verktyg påverkar undervisningen och skolmiljön och hur de skulle vilja att deras användande ser ut för att de ska må så bra som möjligt.

Grupper och råd

FoU-teamet finns representerade i olika sammanhang som rör forskning och utveckling även utanför Utbildningsförvaltningens FoU-miljö.

- Förstelärarna i FoU-teamet sitter i *Skolforskningsinstitutets lärarpanel*.
- Ulrika Bergmark har tillsammans med nio andra forskare blivit invald som ledamot i Skolverkets nyinrättade vetenskapliga råd. Övriga forskare: Andreas Bergh (Örebro universitet), Agneta Gulz (Lunds universitet), Mona Holmqvist (Lunds universitet), Pernilla Nilsson (Högskolan i Halmstad), Thomas Nygren (Uppsala universitet), Hanna Palmér (Linnéuniversitetet), Michael Tengberg (Karlstads universitet), Jonas Vlachos (Stockholms universitet) och Helene Ärlestig (Umeå universitet). Skolverket fattade beslut om vilka forskare som ingår i rådet efter en nomineringsprocess. Rådet ska bistå Skolverket med en bred vetenskaplig förankring om utbildning inom skolväsendet. Det ska också ge råd och vägledning om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i Skolverkets regeringsuppdrag, aktiviteter, arbetssätt, processer samt projekt som rör utbildning i skolväsendet. Rådet leds av Joakim Malmström, generaldirektör för Skolverket.
- Linda Wikström och Ulrika Bergmark sitter i arbetsgruppen för *UDiN*, Utbildningsdialog i Norr, som är en seminarieserie som arrangeras av Luleå tekniska universitet i samverkan med skolhuvudmän i Norrbotten och Norrbottens Kommuner.
- Sara Viklund har varit ordförande i *SWERA:s* (Swedish Educational Research Association) doktorandråd under två år, men har under hösten avgått eftersom mandattiden är slut.
- Ulrika Bergmark och Sara Viklund ingår i *VALS* (Vetenskapliga ledare i skolverksamhet) tillsammans med samverkande forskare med olika roller, titlar och kombinationstjänster från hela landet. Under året har *VALS* vuxit och utvecklat sin verksamhet. Bergmark och Viklund har tillsammans med tre andra forskare i VALS påbörjat en studie som undersöker hur forskare i en svensk utbildningskontext erfar och gestaltar sina erfarenheter av att vara forskare både inom akademien och vid en skolhuvudman. Sammanfattande för *VALS* är Ulrika Bergmark och nätverkets hemsida administreras från Utbildningsförvaltningen i Piteå.

- Ulrika Bergmark och Maria Karlsson är ledamöter i referensgrupp om beprövad erfarenhet. Lärarstiftelsen startade under hösten 2025 ett arbete på nationell nivå, som på sikt ska bidra till att den beprövade erfarenheten kan samlas och spridas.
- Piteå har ULF-avtal med både Umeå universitet och Luleå tekniska universitet. I Umeå representeras Piteå av Sara Viklund och i Luleå av Christina Wiklund.

Internt förankringsarbete

Eftersom FoU-teamets arbete utgår från verksamhetens behov ägnar teamets medlemmar mycket tid åt förankringsarbete på olika nivåer. Förutom informationsträffar inför olika aktiviteter och återkoppling i samband med genomförandet har representanter för teamet regelbundna möten med rektorer i förskola, grundskola och gymnasium samt med Utbildningsförvaltningens avdelningschefer. Vetenskaplig ledare och kommun doktorander har också kontinuerliga avstämningar med Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp.

Kommunikation och spridning

Det pågår mycket i Utbildningsförvaltningens FoU-miljö och att kommunicera och sprida information om aktiviteter som pågår och om resultatet av forskning och utvecklingsprojekt är ett prioriterat område. Kommunikation och spridning sker genom Utbildningsförvaltningens egna kanaler *MULF-talk*, tidskriften *Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)* och hemsidan samt genom olika presentationer vid konferenser och seminarier utanför Utbildningsförvaltningen.

MULF-talk

Seminarie-serien MULF-talk syftar till att ge lärare, rektorer och forskare möjlighet att presentera resultatet av forskning och utvecklingsarbete som har genomförts. Sedan seminarie-serien inrättades hösten 2019 har totalt 31 seminarier genomförts. Under 2025 genomfördes fyra seminarier där totalt 19 personer presenterade resultat av forskning eller utvecklingsarbete. Vårens seminarier genomfördes digitalt och FoU-teamet planerar att i fortsätta med det, eftersom många deltagare kommer från andra delar av landet. Nedanstående seminarier genomfördes 2025:

1. *Undervisningens plats, tid och innehåll i förskolan* (23 januari 2025)
Johanna Jonsson, kommun doktorand, Piteå kommun
2. *AI i undervisningen ur lärares och elevers perspektiv* (5 maj 2025)
Ulrika Bergmark, vetenskaplig ledare & professor, Luleå tekniska universitet
Caroline Graeske, professor, Luleå tekniska universitet, Johanna Jonsson & Sara Viklund, kommun doktorander, Maria Karlsson, Magdalena Norén, Christina Wiklund och Linda Wikström, förstelärare i FoU-teamet

3. *Examensarbete i samverkan* (14 oktober 2025)

Sofia Sundberg, lärare i Luleå kommun & Ebbalisa Larsson, lärare i Kiruna kommun (tidigare lärarstudenter), Maria Karlsson, lärare i Piteå kommun samt Lena Kristensson, specialpedagog i Piteå kommun.

4. *Om(för)handlanden av undervisning i förskolans praktiker* (3 december 2025)

Moa Frid, förskollärare, ämneslärare och fil.dr i pedagogik, verksam vid lärarutbildningarna på Luleå tekniska universitet.

5. *Läskraft: framgångsrika metoder för att främja elevers läsengagemang och läskompetens* (4 december 2025)

Maria Karlsson, Victoria Lundqvist, Charlotta Melander, Eva Nordmark, Moa Risberg och Linda Wikström, lärare från Piteå kommun. Ulrika Bergmark, Lena Manderstedt och Annbritt Palo, Luleå tekniska universitet.

Tidskriften Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)

Tidskriften *Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)* har under 2025 utkommit med två nummer där totalt sex artiklar ingick. De 17 artikelförfattarna kommer både från Piteå och andra delar av landet (Luleå, Uppsala, Älvsbyn och Ängelholm). I syfte att öka antalet bidrag till tidskriften har FoU-teamet spridit flyers och berättat om *Fufos* i samband med olika arrangemang i Sverige. Under 2025 har följande artiklar publicerats:

- *"Ingen vågar säga att de håller på och använder det" – Elevers erfarenheter av chattbottar i skolan* av Ulrika Bergmark, Caroline Graeske, Maria Karlsson, Magdalena Norén, Sara Viklund, Christina Wiklund & Linda Wikström
- *Flickor i fokus – en studie om flickors frånvaro, psykiska hälsa och studieresultat* av Frida Andersson & Tove Östling
- *Naturvetenskap i förskolan – utforska och förundras tillsammans* av Gunnar Jonsson, Linda Englund, Marianne Nilsson & Caroline Svanström
- *Samverkan i ögonhöjd: utvecklingen av en modell för kunskap, rättssäkerhet och välmående* av Stina Hallsén & Karin Eriksson Johansson
- *Elevernas väg till stärkta läsmuskler – gemensamma samtal ger läsningen vingar* av Maria Karlsson, Charlotta Melander & Linda Wikström
- *Förskolepersonal som språkliga förebilder: Att utveckla barns ordförråd* av Paulina Narkaj Adolfsson

Spridning i den digitala miljön

Varje månad skriver FoU-teamet ett FoU-nytt som kommuniceras via hemsidan och Insidan. Där ligger också äldre FoU-nytt kvar för att det ska vara möjligt att gå tillbaka och läsa om tidigare aktiviteter.

Under fliken *Forskning och utveckling* på kommunens hemsida finns aktuell information om pågående, kommande och avslutade aktiviteter i Utbildningsförvaltningens FoU-miljö. På hemsidan finns också länkar till vetenskapliga tidskrifter som kan vara av intresse för kommunens lärare. Två gånger per läsår, i början av varje termin, skickar FoU-teamet skickar ut en [sammanställning av relevant forskning](#) till lärare och rektorer i kommunens förskolor och skolor. Tanken är att sammanställningen ska inspirera och underlätta för fler lärare att ta del av forskningsresultat.

Konferenser, seminarier och presentationer

FoU-teamet deltar i flera olika sammanhang, internt och externt, för att informera om Utbildningsförvaltningens FoU-miljö och utbyta erfarenheter med andra. Nedan följer ett urval av de presentationer som genomförts i olika sammanhang.

- I mars deltog Ulrika Bergmark, Sara Viklund och Johanna Jonsson i *NERA*-konferensen (Nordic Educational Research Association) i Helsingfors. Förutom att lyssna på presentationer och träffas i olika nätverk, medverkade Ulrika och Sara i ett symposium med forskare från Sverige och Norge med en presentation *The voices from the third space*, medan Johanna presenterade delar av sitt avhandlingsprojekt under titeln *Place, time and content of teaching in preschool*.
- I april medverkade FoU-teamet i Nordnodens seminarieriserie inom ULF. De presenterade sin studie som undersökt lärares erfarenheter av hur generativ AI och chattbottar påverkar undervisningen, lärarrollen och elevers lärande.
- I maj besökte tre undervisningsråd från Skolverket Utbildningsförvaltningen. Då fick vi möjlighet att presentera förvaltningens satsningar på forskning- och utveckling. Under mötet deltog Barn- och utbildningsnämndens ordförande Anton Li Nilsson, förvaltningschef Malin Westling, avdelningschef utveckling Niklas Risberg, vetenskaplig ledare Ulrika Bergmark, rektor Jennie Bodin, kommundoktoranderna Sara Viklund och Johanna Jonsson samt lärarna i FoU-teamet: Maria Karlsson, Magdalena Norén, Christina Wiklund och Linda Wikström.
- Ulrika Bergmark var keynote, huvudtalare, vid en skandinavisk lärarutbildningskonferens i Malmö den 22 maj. Där presenterade hon en studie som hon gjort tillsammans med kollegor från Luleå tekniska universitet om studenters delaktighet i högre utbildning och lärarstudenters motiv och drivkrafter för att bli lärare.
- I juni hölls UDiN-dagen vid Luleå gymnasieby (i samverkan mellan Luleå tekniska universitet och skolhuvudmän i Norrbotten). FoU-teamet medverkade med två presentationer där de presenterade sina två studier om AI i undervisningen: en om lärares erfarenheter och den andra om elevers erfarenheter. Under samma dag presenterade forskare och lärare i *Läskraft* resultat och lärdomar från projektet. Vid det avslutande panelsamtalet för dagen agerade Linda Wikström som moderator.

- Under Bokmässan i Göteborg i september deltog Linda Wikström från FoU-teamet i ett samtal om bänkbokens betydelse för läsutvecklingen med fokus på andraspråkselever. Frågan som samtalet fokuserade var: Hur kan man göra läsningen mer motiverande och tillgänglig för alla?
- Det arbete som bedrivits i Piteå kommun har under hösten uppmärksammats i en artikel av tidskriften *Specialpedagogik*. Där fick Maria Karlsson, förstelärare i FoU-teamet och lärare vid Backgårdsskolan berätta om de arbete med hälsofrämjande raster som bedrivits vid skolan.
- I oktober genomfördes den nationella SWERA-konferensen (Swedish Educational Research Association) i Västerås. Temat för huvudkonferensen var *Samverkan, partnerskap och praktisknära forskning* och doktorandernas förkonferens hade titeln *Dubbla världar – samverkan i praktikens gränsland*. Under förkonferensen deltog Sara Viklund från FoU-teamet bland annat i ett panelsamtal om att vara kommundoktorand och både Sara Viklund och Ulrika Bergmark deltog i huvudkonferensen.
- I november deltog FoU-teamet, och lärare i *Läskraft*, tillsammans med forskare konferensen vid EAPRIL (European Association for Practitioner Research on Improving Learning), som denna gång hölls i Valletta, Malta. Temat för konferensen var *Keeping it real: embracing authenticity in education in the age of AI and innovation*. Förutom att delta i skolbesök och lyssna på andras presentationer, presenterade deltagarna från Piteå och Luleå tekniska universitet resultatet av forskning och utvecklingsarbete. Maria Karlsson, Charlotta Melander och Linda Wikström genomförde en workshop om förkroppsligat lärande med utgångspunkt i erfarenheter från projektet *Läskraft*. Ulrika Bergmark presenterade sin studie om *Läskraft*, Christina Wiklund och Caroline Graeske (från Luleå tekniska universitet) berättade om de båda studier om AI i undervisningen ur lärar- och elevperspektiv som genomförts i Piteå kommun, och Sara Viklund talade om sitt avhandlingsarbete.
- I december deltog Christina Wiklund i Skolforum Norrbotten där hon presenterade de två AI-studierna som har genomförts i kommunen och publicerats i *Fufos*.

Priser och utmärkelser

Vid en gala i Stockholm i november fick Ulrika Bergmark ta emot [Läraryrskommitténs forskarpris](#), som årligen delas ut till forskare som utvecklat ny kunskap av stor betydelse för lärarkåren. Förutom äran fick hon ta emot 100 000 kronor för sina insatser. Juryn lyfte särskilt hennes metodiska arbete med att involvera förskolans och skolans personal i hela forskningsprocessen, från idégenerering till resultatspridning, samt hennes förmåga att väva samman rollen som professor vid Luleå tekniska universitet med uppdraget som vetenskaplig ledare i Piteå kommun.

FoU-teamets fortbildning

För vetenskaplig ledare och kommundoktoranderna är forskning en del av det ordinarie arbetet, men sedan FoU-teamet startade sin verksamhet har det också varit viktigt att också förstelärarna i FoU-teamet får möjlighet till egen fortbildning och utveckling inom det vetenskapliga området. Detta har under året skett genom att de tillsammans med forskare samlat data, analyserat och skrivit en artikel om elevers erfarenheter av AI i undervisningen. Maria Karlsson och Linda Wikström från FoU-teamet deltar också i analys och samskrivande med forskare inom *Läskraft*. Förstelärarna i FoU-teamet har under året också presenterat på konferenser (se ovan).

Doktorandernas arbete

Piteå kommun har två kommundoktorander: Johanna Jonsson studerar undervisning i förskolan och Sara Viklund studerar utbildningsrelaterad samverkan mellan kommun och universitet. Doktoranderna arbetar 20% med FoU i kommunen och 80% ägnas åt forskningsstudier och avhandlingsarbete. Doktoranderna påbörjade sin forskarutbildning hösten 2022 och under 2025 har arbetet fortskridit med kurser, internat, konferenser, seminarier, datainsamling och skrivande. Under hösten 2025 reste de till Bangor i Wales tillsammans med forskarskolan inom det utbildningsvetenskapliga området för att presentera och diskutera sina forskningsprojekt tillsammans med doktorander från Wales.

Saras doktorandstudier

Sara genomförde i februari sitt mittseminarium med Katarina Kärnebro från pedagogiska institutionen vid Umeå universitet som läsare. Vid seminariet diskuterades såväl innehållsliga som strukturella aspekter av avhandlingsarbetet. Avhandlingen är en så kallad sammanläggningsavhandling bestående av fyra delstudier, som presenteras i fyra artiklar, samt en övergripande kappa. I kappan förs resultaten från de olika delstudierna samman och diskuteras på en mer övergripande nivå. Under 2025 har Sara arbetat med att färdigställa de två första delstudierna och påbörja övriga.

Saras första delstudie handlar om förskollärare och forskare som samverkar om att skriva en bok baserad på didaktiska dilemman i förskollärares praktik. Studien har ett maktperspektiv och preliminära resultat visar att samverkan ledde till spänningar i relation till olika praktiker, status och positioneringar, och att förskollärarna var mer utsatta än forskarna för dessa spänningar. Den samverkansmodell som användes i projektet hjälpte deltagarna att hantera spänningar på sätt som ökade deras kontroll över situationen och handlingskraft. Förutom att projektet stärkte deltagarna på personlig nivå visade det sig också ha potential att utjämna makthierarkier på systemnivå och främja en mer demokratisk kunskapsproduktion genom att sätta praktikens erfarenheter i centrum och stärka förskollärares röster i debatten om förskolan.

Saras andra delstudie handlar om samverkan mellan lärare och forskare som tillsammans leder aktionsforskningsprojekt. Studien fokuserar särskilt på interaktionen mellan lärares och forskares specifika kunskaper och resultatet visar att samspelet mellan affinitet (det som förenar samverkande parter) och alteritet (det som skiljer dem åt) är viktigt för att utveckla ny kunskap. Även om samverkan gynnas av att parterna närmar sig varandra genom att utveckla förståelse för varandras professionella motiv, värderingar och prioriteringar, bör samverkansprocessen också möjliggöra att båda parter fördjupar sina respektive professionella kunskaper för att samverkan ska förbli relevant. Vidare visar studien på vikten av att låta samverkan ta tid och att involvera lärare tidigt i processen för att ett gemensamt ägarskap ska utvecklas.

Johannas doktorandstudier

För Johannas del så har 2025 handlat om analys och framskrivning av problemformulering, samt teori och resultat. Avhandlingsarbetet handlar om hur undervisning framträder och formas i förskolan, där syftet är att bidra till en vidgad förståelse för vad förskolans undervisning är och kan vara, genom att utmana representationer av undervisning som utgår från tidsliga, rumsliga och innehållsliga uppdelningar.

Första datainsamlingen bygger på observationer av undervisningsaktiviteter med syfte att få kunskap om hur plats, tid och innehåll framträder i förskolans undervisning. Den andra datainsamlingen består av data som genomfördes i en förskola under en hel vecka. Där genomfördes observationer med hjälp av videofilmning för att få svar på hur plats, tid, innehåll, barn, lärare och material samhandlar i undervisningen.

Avhandlingen bygger på en posthumanistisk syn på undervisning med särskilt fokus på aktör-nätverks teorin och tanken på undervisning som sammanflätningar av olika aktörer, såsom barn, lärare, tid, plats och innehåll. I resultatet framträder dels olika rumsliga, tidsliga och innehållsliga mönster i undervisningen, dels hur dessa aktörer samhandlar och flätas samman och att undervisningen därmed kan se olika ut när det kommer till hur löst sammanflätade dessa aktörer är i undervisningen.